

A könyvtári szolgáltatások árairól

Régen volt, amikor arról vitatkoztunk, áru-e a kultúra. Tudomásul vettük, hogy az, de talán a könyvtárak voltak azok az intézmények, amelyek a legtovább ragaszkodtak szolgáltatásaiknak, az általuk közvetített kultúrának az ingyenességéhez. Érveket szolgáltatott ehhez az érvényben lévő könyvtári törvény, majd miután erre mindenki csak legyintett már, a divatos szölamokat intézményeik és olvasóik érdekében röstellkedve bár, de használó könyvtárosok előkapták az UNESCO kiáltványát a közművelődési könyvtárakról: Európába tartunk, ez nem pártállami törvény, nyugodtan figyelembe vehetjük.

Helyzetünkön, a költségvetés szorításán azonban ez sem segített. Mielőtt elhatároztuk volna, hogy a tatabányai József Attila Megyei Könyvtárban 1996-ban miért, mennyit kérjünk, megkérdeztünk más megyei könyvtárakat is, ók hogyan számolnak.

Elképesztően tarka kép tárult a szemünk elé.

A könyvtári törvény szerint a könyvtári anyag arra rendelt részének kölcsönzése ingyenes. Ahol emlékezhetnek erre, ott nem beiratkozási díjat kérnek, hanem könyvtárpártolói jegyet lehet váltani, illetve a beiratkozási nyomtatvány ellenértékének befizetése mellett önkéntes pártoló tagsági díjat lehet fizetni. Van még egy érvényben lévő rendelet is, amely szerint a diákigazolvánnyal rendelkezők jogosak az állam által fenntartott nyilvános könyvtárak díjtalan használatára. Egyes könyvtárak a gyakorlatukban érvényesítik ezt a rendeletet, másoknál kevesebbet kell fizetni a diákoknak, van, ahol ez a csökkentett összeg a középiskolás korig érvényes, és van, ahol teljesen figyelmen kívül hagyják.

Több helyütt — gondolom, ahol térben is elkülönülnek az egyes részlegek (zenei részleg, idegen nyelvi részleg stb.) — külön tagsági díj van. Számomra a legmeglepőbb a napijegyek megjelenése volt, hiszen ez azt jelenti, hogy aki csak bejön akár folyóiratot, akár helyben használható könyvet olvasni, csak akkor teheti, ha fizet: vagy beiratkozik, vagy napijegyet vált. Nem is tudom, hogy miért idéződött fel bennem sok, a szaksajtóban pár éve megjelent írás a hátrányos helyzetű olvasókkal való „foglalkozásokról”. És mit tesznek azzal, aki csak „hozott anyagot” fénymásoltat?

Ha vannak olyan illúzióink, hogy a beiratkozással jogosulttá válik az olvasó a könyvtár „arra rendelt részének kölcsönzésére”, jobb, ha leszámolunk vele. A hangzó anyagok, videók kölcsönzéséért több helyen kell külön fizetni. Ha zárva tartási idő alatt akar valaki folyóiratot olvasni, van, ahol megteheti, ha megadja az árát.

A legkülönösebb a sikerkönyvek kölcsönzéséért szedett díj. Tudom, hogy a költségvetésből állománygyarapításra fordítható pénzből sokan nem tudjuk, vagy tudnánk megvenni a bestsellereket, azokat a szórakoztató, könnyű olvasmányokat, amelyek megvásárlására nagy az olvasói igény, de amelyekről az értékekre is ügyelő könyvtáros, ha muszáj, könnyebben

mond le. Az érvek között biztosan szerepel az is, hogy még így is jóval olcsóbban jut ilyen könyvhöz az olvasónk, mintha megvásárolja.

A távlatokat azonban óriásinak érzem. (Kérem a kollégákat, ne haragudjanak, nem őket akarom bántani!) Sikerkönyvnek minősíthetünk — előbb-utóbb, ahogy a gazdasági kényyszer rávisz — minden könyvet, amit az olvasó ki akar kölcsönözni: vinni akarják, sikere van.

A késést mindegyik könyvtár szankcionálja. Volt, ahol külön jelezték, hogy az összeg tartalmazza a postaköltséget és az ügyviteli díjat; ahol együtt adták meg, gondolom, az adminisztráció egyszerűsítése miatt számolnak így. Összehasonlítani szinte lehetetlen, mert van, ahol hetente, van, ahol 10 naponta, van, ahol havonta ugrik az összeg. Sok helyütt dokumentumonként számolnak, van, ahol a késedelmi díj független a kölcsönzött dokumentumok számától. Bizonyosan a példányszámok indokolják, hogy a videók és a hangzó anyag késedelmi díja magasabb. Ahol a helyben használható állományt is kölcsön adják, a késedelmes visszahozást magasabb összeggel büntetik. Érdekes, hogy a gyerekek késésével szemben többen elnézőek, vagy talán attól félnek, hogy a szülő nem pontosságra szorítja a gyereket, hanem a könyvtártól tiltja el.

Érdekes módon azokért a szolgáltatásokért kevésbé kérünk pénzt, amelyeknek a törvény szerint sem kell térítésmentesnek lenni: az irodalomkutatásért és a témafigyelésért. Itt is nagyon eltérő a gyakorlat, ami azt sejteti, hogy igazi számításokat az ár megállapításakor nem végeztünk. Van, ahol a hagyományos módon elkészítettekért nem kérnek pénzt, csak azokért, amelyeket számítógépes adatbázisból készítenek. Az utóbbiak között is különbség van aszerint, hogy a kinyomtatásnak is megvan az ára, vagy benne van a díjban. Van, ahol tételenként, van, ahol témánként számolnak, és olyan megoldás is létezik, hogy egy fix alaplíj növekszik a tételektől függően. Bár a könyvtárak helyzete, állománya, társadalmi környezete különböző, nem vagyok meggyőződve, hogy ez elégséges indok ahhoz, hogy az egyik megyei könyvtárban minimum 1250 forintért, a másikban ingyen jusson hozzá az olvasó az irodalomkutatáshoz.

A témafigyelés kevésbé válhatott általános szolgáltatássá, mert csak 4 könyvtár határozta meg a díját. Négyféle számolási módszer létezik: alaplíj havonta, plusz tételenkénti ár; alaplíj évente, plusz tételenkénti ár; tételenkénti díjszabás; egy egyedi megegyezésen alapuló, aminek azonban van egy minimális összege.

Másolást — írott és hangzó anyagért egyaránt — mindenütt térítés ellenében végzünk, és itt nincsenek nagy eltérések az összegekben. Az A/4-es másolás 6 forinttól 10 forintig terjed. Viszont van könyvtár, amelyik csak könyvtári anyag másolását vállalja, van, amelyik idegen anyagét is, de valamivel magasabb összegért

Az előjegyzések, könyvtárközi kiértékelések postaköltségét is sok helyen elkérjük az olvasótól.

Mindezekon kívül van, ahol fizetni kell az elvesztett olvasójegy, ruhatári jegy pótlásáért, videoszalag visszatekeréséért, a fax használatáért.

A létező gyakorlat áttekintésekor fogalmazódott meg bennünk: de jó lenne egy segítség az „árképzéshez”, ne csak az szabja meg egy-egy szolgáltatás árát, hogy mekkora az az összeg, amit még ki tudnak fizetni az olvasóink, vagy amit a bevételi terv teljesítéséhez szükségesnek találunk.

Herczigné Mlakár Erzsébet
igazgatóhelyettes József Attila
Megyei Könyvtár

ISKOLAI KÖNYVTÁRAINK TERÜLETI STATISZTIKAI ADATAI AZ 1999/2000. TANÉVBEN /Az 1999. x. 1-jel állapot/
Gimnáziumok és szakközépiskolák

Sorszám	Az iskolák				A könyvtár			A könyvtár állománya	Ebből könyv	Gyűjtés					V I S Z O N Y S Z Á M O K					
	Név	Szám	tanulóinak száma	Tan. csop. szám	csak iskolai	Beszerezve	nincs			Könyvtári egység	Ebből könyv	Ft-ben	Olvasó tanulóik száma	Kölcsönzött kötetek száma	Ellátottság kötet/ tanu- 10:1	Olvasó arány % 14:4	Olvasói ellátottság 10:14	Olvasói érdeklődés 15:14	Beszerezési kvóta Ft 13:4	Beszerezési ellátottság Ft/ 13:11
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1.	Arpád Gimn. Tatabánya	1	406	19	1	-	-	42109	11649	171	171	60423	320	1033	22,44	64,65	36,46	3,22	116,42	252,29
2.	Bárdoss. Gimn. Tatabánya	1	514	16	1	-	-	9074	7404	590	268	147271	393	2620	14,40	76,45	16,85	6,66	280,68	244,52
3.	Dobó K. G. Esztergom	1	600	20	1	-	-	26020	22459	417	406	60000	517	4653	37,43	86,16	43,44	9,00	100,00	153,88
4.	Eötvös J.G. Tata	1	909	28	1	-	-	24990	24766	4431	4407	1037447	534	2574	27,28	58,74	46,79	4,83	1141,30	237,43
5.	Jókar Gimn. Komárom	1	432	16	1	-	-	13465	13465	822	822	237001	322	1310	31,02	94,53	41,81	4,06	548,61	288,32
6.	Lengyel J.G. Orosháza	1	265	10	1	-	-	11620	10913	707	396	101276	238	1080	41,18	89,84	45,85	4,53	382,17	143,24
7.	Gimnázium Dorog	1	352	12	1	-	-	6900	6543	150	150	110000	300	600	18,58	65,22	21,61	2,00	312,50	133,33
8.	Tárnassz G. Kisbér	1	315	12	1	-	-	2035	2035	309	309	44743	40	200	6,46	12,69	10,89	5,00	142,04	141,39
9.	Ferencs G. Esztergom	1	394	12	1	-	-	16963	16672	830	820	413000	394	2500	42,31	100,00	42,31	6,34	1049,49	498,49
	Gimnáziumok összesen:	9	4300	145	9	-	-	123476	116263	8427	7749	2208662	3078	16580	27,03	74,11	38,01	5,42	513,64	262,09
1.	Bánki D. Sz. Tatabánya	1	468	19	1	-	-	10922	10922	514	514	215013	279	1104	23,33	59,61	39,14	4,31	455,28	414,53
2.	Kossuth Kék Tatabánya	1	401	13	1	-	-	7977	7977	1059	1059	199253	401	3695	19,19	100,00	19,19	9,24	496,89	188,15
3.	Péchy A. Műv. Tatabánya	1	614	22	1	-	-	17662	15981	1065	1044	228244	115	362	26,02	18,72	138,96	3,14	372,70	214,89
4.	Vass L. Műv. Tatabánya	1	453	14	1	-	-	4035	4035	457	457	147447	115	144	8,90	25,38	35,08	1,25	325,42	322,57
5.	Mepold J. G. Esztergom	1	236	9	1	-	-	3379	3223	310	253	26000	65	115	11,69	23,55	49,58	1,96	94,20	83,87
6.	Berecevicz K. Esztergom	1	277	9	1	-	-	2703	2658	145	109	107523	170	220	9,59	61,37	15,63	1,29	381,16	144,53
7.	Böthy J. Műv. Esztergom	1	525	19	1	-	-	8170	8256	715	680	155810	320	815	15,72	60,95	25,80	2,54	296,78	217,91
8.	Hell J. Műv. Esztergom	1	396	15	1	-	-	10960	10960	303	303	83807	284	1500	27,67	90,95	39,00	5,33	210,37	274,94
9.	Sz. István G. Esztergom	1	350	13	1	-	-	5789	5789	304	304	110000	280	1000	16,54	80,00	20,67	3,57	314,28	365,44
10.	Szechenyi M. Komárom	1	146	4	1	-	-	7170	7170	369	369	116692	87	287	49,79	59,58	83,56	3,29	799,20	310,23
11.	Jávorka K. Tata	1	337	10	1	-	-	20910	20910	337	337	101338	316	1017	62,04	93,76	66,17	3,21	300,70	300,70
12.	Irinyi Gimn. Mergeszló	1	281	10	1	-	-	8170	8134	216	216	94633	185	793	29,07	65,83	43,96	4,28	337,77	438,11
	összesen	12	4524	159	12	-	-	108047	106115	5791	5639	1583887	2614	16452	23,45	57,78	40,59	4,26	340,16	273,50

ISKOLAI KÖNYVTÁRAINK TERÜLETI STATISZTIKAI ADATAI AZ 1993/94. TANÉVBEN /Az 1994. x. I-jei állapot/
Általános iskolák

Sorszám	Az iskolák			A könyvtár				A könyvtár állománya	Ebből könyv	Gyűjtés			V I S Z O N Y K Ö Z Ö M Ö K							
	neve	száma	tanulónak száma	tan. csop. száma	csak iskolai	összevont	nincs			Könyvtári egység	Ebből könyv	Ft-ben	Olvassó tanulók száma	Kölcsönzött kötetek száma	Előfordult kötet/ tanu- 10:4	Olvassó arány % 14:4	Olvassó előfordultság 10:14	Olvassó érdeklődés 15:14	Összerzést kvóta Ft 13:4	Összerzést költség /Ft/ 15:11
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	Városok:																			
	Dorog	4	1535	70	4	-	-	30.528	25.992	2283	1675	533.847	1046	8290	16,93	68,44	24,84	7,92	347,76	233,82
	Esztergom	6	2388	111	6	-	-	59.440	56.534	3304	3295	539.805	1723	13.555	23,67	72,45	32,84	7,86	226,06	163,52
	Kisbér	1	748	32	1	-	-	11.294	11.294	109	209	59.845	374	3829	45,09	50,00	30,49	10,39	79,96	286,49
	Komárom	6	1950	103	6	-	-	39.888	33.524	2397	673	425.536	1454	9475	17,19	74,44	23,40	6,52	218,22	177,57
	Nyergesújfalu	2	809	44	2	-	-	13.160	12.493	344	287	99.201	447	10.757	15,07	55,25	27,27	24,06	123,37	290,43
	Oroszlány	4	2147	99	4	-	-	36.979	36.962	593	593	106.870	1064	8648	17,45	50,11	34,83	8,15	50,46	180,16
	Tata	6	2198	103	6	-	-	45.179	39.834	1794	1352	489.362	2076	17.443	15,94	83,10	19,18	8,25	195,70	272,79
	Tatabánya	17	7018	336	17	-	-	85.785	84.848	4234	4234	878.307	5534	45492	12,09	50,31	24,02	12,88	125,45	207,58
	Összesen:	46	19.003	910	46	-	-	324.923	304.477	15.152	12.346	3.433.289	11.709	11.7.249	15,79	64,42	25,72	10,01	164,36	206,79
	Községek:																			
	Dorog község	15	1928	116	11	2	-	54.850	49.947	3435	2359	782.924	1007	8642	25,89	52,23	49,57	8,55	406,08	229,92
	Esztergom k.	8	1558	93	8	-	-	34.038	42.233	14.064	13.704	646.455	854	7.597	27,40	54,62	49,62	8,92	385,67	49,83
	Kisbér közs.	6	877	46	4	2	-	31.154	30.523	1.003	992	341.351	605	13.126	34,80	68,98	50,48	24,69	390,36	344,32
	Komárom k.	8	2301	124	8	-	-	46.560	36.215	3491	2.047	807.442	1839	14.293	15,73	79,92	19,69	7,77	354,34	234,59
	Nyergesújfalu k.	3	703	39	3	-	-	11.577	10.509	892	1.74	130.998	286	2.040	14,94	40,68	36,74	4,43	186,31	146,85
	Oroszlány k.	5	196	44	4	1	-	17.507	17.046	668	660	230.245	457	17.60	21,41	57,41	37,29	3,85	289,25	344,69
	Tata közs.	8	1285	72	3	5	-	13.518	66.669	1349	1233	420.519	999	10.544	81,88	77,74	66,73	10,52	329,25	344,08
	Tatabánya k.	8	1438	76	7	1	-	28.592	29.143	1905	1814	595.413	784	6.162	20,26	54,52	37,49	7,85	414,08	342,84
	Községek ö.:	59	10.886	610	48	11	-	308.803	272.259	26.777	22.950	3.927.541	6.828	64.104	25,92	62,72	41,33	9,38	360,77	146,66
	városok és községek ö.:	105	29.919	1540	94	11	-	650.726	583.736	41.929	35.296	8.060.636	18.537	111.553	19,48	64,89	31,47	9,78	285,38	168,39

Sorszám	Az iskolák				A könyvtár				V I S Z O N Y S Z E M O K																
	név	száma	tanulónak száma	tan. csop. száma	csak iskolai	összevont	nincs	A könyvtár állománya	Ebből könyv	Ebből könyvtári egység	Ebből könyv Ft-ban	Olvasó tanuló száma	Kölcsönzési körlet/forrás	10-14 éves korú	14-18 éves	Olvasó illétlenség	10-14 éves	15-18 éves	19-21 éves	Olvasó illétlenség	19-21 éves	Olvasó illétlenség	21-25 éves	Összesen	
1	Német Sz. m. k. Esztergom	1	4382	49	1	1	18100	19898	145	65000	722	10800	1293	5224	2326	4703	33152	20	21	33152	20	21	33152	20	21
2	Pálfi D. Sz. k. Kiskölyk	1	296	14	1	1	634	634	59	26921	151	253	212	5401	416	9024	47283	1	1	47283	1	1	47283	1	1
3	Gép- és Gépi. Készítői Iskola	1	350	12	1	1	2303	2303	662	38000	192	205	638	5185	1193	10817	5910	1	1	10817	1	1	10817	1	1
4	Imre Sz. m. k. Komárom	1	527	56	1	1	4629	4486	160	66884	112	352	851	2125	4005	12691	44802	344	344	12691	344	344	12691	344	344
5	Esztér C. Óvónéi Iskola	1	557	42	1	1	8508	8205	29	1380	229	3542	1473	1111	5582	1516	28896	1	1	1516	1	1	1516	1	1
6	Pálfi D. Sz. k. Tatabánya	1	290	89	1	1	4139	4081	114	59263	146	427	4380	5265	2629	7501	57961	102	102	7501	102	102	7501	102	102
7	Radányi Sz. k. Tatabánya	1	597	18	1	1	6588	6588	83	59479	147	267	1103	2462	4481	181	7469	181	181	181	181	181	7469	181	181
8	Pálfi D. Sz. k. Tatabánya	1	1505	57	1	1	49260	49539	465	169460	785	4394	1298	5215	2189	11106	57948	579	579	11106	579	579	57948	579	579
9	Kerekei Dénes Tanulmányi Iskola	1	4067	21	1	1	8792	8792	1485	399810	618	3672	823	5978	1378	37283	26789	566	566	37283	566	566	26789	566	566
10	Bánfalvi Ip. Tanulmányi Iskola	1	61	5	1	1	127	119	100	56700	92	81	1135	5215	371	57510	85400	253	253	57510	253	253	85400	253	253
Összesen		10	7432	347	10	10	84021	93765	3332	327193	747	29933	11157	48100	2323	129571	27725	874	874	129571	874	874	27725	874	874

Az iskolai könyvtárak 1993/1994. tanévi munkájáról

Az 1993/94. tanév iskolai könyvtári munkájáról 105 általános iskola, 9 gimnázium, 12 szakközépiskola és 10 szakközépiskolák közötti adatokat a Pedagógiai Intézet felkérésére.

A statisztikai táblázatokhoz az alábbi kiegészítést fűzzük:

Az általános iskolák könyvtárai

Az általános iskolákban a tanulólétszám csökkenése folytatódott, bár kisebb mértékben az előző tanévhez képest, 30.323 főről 28.949 főre. Az ellátottság javult 17,43 kötetről 19,48 kötetre, a könyvtárat használó tanulók aránya is magasabb: 60 %-ról 61,89 %-ra nőtt, az olvasói érdeklődés 8,84 kötetről 9,78 kötetre emelkedett. Mindez azonban nem jelent lényeges javulást a tanulók könyvtárhasználatában, olvasottságában.

A beszerzésre fordított összeg csaknem három millió Ft-tal emelkedett, ez az összeg azonban nem a könyvtárak költségvetéséből biztosított összegéből adódik, hanem alkalmi támogatásból (pl. MKM-ajándék, tankönyvszegély, nemzeti iskolák könyvadománya). A pontos képet torzítja, hogy az iskolák egy része ajándékkönyvek esetében csak kötettség-emelkedést jelentett, az érték növekedését pedig nem számolta. Ahol lehetőség volt, kértük a helyesbítést. A könyvajándék egy része jól használható volt az iskolai könyvtárak számára, más része gondot okozott (munkatankönyvek nyilvántartásba vétele).

Az iskolai könyvtárak működési körülményei sem változtak lényegesen, bár néhány iskolában javították az elhelyezést, a szakképzés arányai nem változtak az általános iskolákban.

A középiskolák könyvtárai

Az elmúlt tanévben nőtt a gimnáziumi beiskolázás az előző tanévhez képest 300 tanulóval, a szakközépiskolákban változatlan maradt, a szakközépiskolákban pedig 380 fővel csökkent a tanulói létszám.

A gimnáziumokban a gyarapodás kb. 2400 kötetrel volt több az előző évinél, a gyarapításra fordított összeg közel egy millióval nőtt. A szakközépiskolákban mérsékelt gyarapodás, kb. 1200 kötet, 300.000 Ft-körüli értékben.

Összegzésül megállapíthatjuk, hogy az iskolai könyvtárak állománya bővült az elmúlt tanévben, de sem kötettségben, sem értékben nem tudott lépést tartani a kívánatos fejlesztési követelményekkel.

Öröndetes, hogy az iskolák közül 14 vállalkozott arra, hogy részt vegyen a Bod Péter könyvtárhasználati versenyben, a 12 és 14 éves korosztályban a Somogyi Béla Általános Iskola (Esztergom) tanulója országos negyedik helyezést ért el.

Az iskolai könyvtárosok továbbképzésében az oktatási törvény alapján az új szervezeti és működési szabályzatok elkészítését segítettük előadással és írásos tájékoztatóval. Ugyancsak továbbképzés keretében vitattuk meg a Nemzeti Alaptanterv könyvtárhasználati követelményrendszerét, s adtuk javaslatot a módosításokra. Egyetértünk az MKE Könyvtárostanárok Szervezete állásfoglalásával, mely hangsúlyozza, hogy a feladatok elvégzéséhez meg kellene erősíteni az iskolai könyvtárak infrastruktúráját, személyi és tárgyi feltételeit.

Halmi Erzsébet
könyvtáros
Pedagógiai Intézet

Hírek a Könyvtárostánárok Szervezetének életéből

A Komárom-Esztergom megyei listás könyvtári szakértők szokásos évi tapasztalatcseréjére 1995. június 1-jén került sor. Ezen a napon Budapestre látogattunk az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum Tankönyvmúzeumába.

A könyvtár vezetőjének tájékoztatójából megtudtuk, hogy 1867-től napjainkig gyűjtik a tankönyveket. Megtalálhatók itt a Magyarországon kiadott, illetve itt használt tankönyvek, de a szomszédos országok tankönyveivel is gazdagítják gyűjteményüket. Az Országos Széchényi Könyvtár kötelespéldányaiból kapják a ma megjelenő tankönyveket

Valamennyiünk számára nagy élményt jelentett a múlt századi tankönyvek lapozgatása, a szépen fogalmazott szövegek olvasgatása. Természetesen megkerestük azokat az olvasókönyveket is, amelyekből mi tanultunk olvasni valamikor.

A rendkívül értékes gyűjteményt gyakran keresik fel a kutatók, akik különböző tanulmányokhoz, szakdolgozatokhoz, tankönyvek írásához használják fel a régi tankönyveket

El kell mondanom, hogy mindannyiunkat megdöbbentett az intézmény elhelyezése, hiszen nem az értékének megfelelő helyen található. Egy tömbház alagsorának tárolóhelyiségeiben kapott helyet a tankönyvmúzeum. Azt hiszem, ez hű tükröke annak, hogy milyen megbecsülést kapnak ma a könyvtárak, általában a kultúra. Én a magam részéről szégyelltem, hogy egy tankönyvmúzeum ma ilyen mostoha körülmények között kénytelen működni. Csak reménykedni tudunk abban, hogy ezt mások is meglátják, és mielőbb valami megoldást találnak a könyvtár méltó elhelyezésére.

Az intézmény a pedagógiai intézetekkel együttműködve, tankönyvbemutató helyeket hozott létre, többek között Tatabányán is a Pedagógiai Intézetben. Itt bemutatják a legújabb tankönyveket, illetve könyvvásárlási lehetőséget is biztosítanak a pedagógusoknak. Sajnos, a tankönyvkiadásban kialakult piaci harcban gyakran előfordul, hogy egyes kiadók nem juttatják el kiadványaikat a bemutató helyekre, így a kínálat hiányos lehet.

A tanulmányút másik programja a Vörösmarty téren éppen aznap nyitó ünnepi könyvhét könyvsátraiinak meglátogatása volt.

A könyvkiadók száma évről évre gyarapodik, de sajnos, a könyvárak is emelkednek, s így mind több a nézelődő, a könyvek után sóvárgó látogató, s egyre kevesebb a könyvvásárló.

A tanév végi tanulmányutunk nagyon jól sikerült, köszönjük ezt a lehetőséget a Pedagógiai Intézetnek.

Tanczerné Jakus Emőke
listás könyvtári szakértő
Tata, Kőkúti Ált. Isk.

KÖNYVTÁRAINK ÉLETÉBŐL

Arany János Városi Könyvtár, Dorog

Megnyílt az új gyerekkönyvtár

Május 2-án ünnepélyes keretek között átadtuk az ifjúság számára az új gyerekkönyvtárat. Tíz éve is már annak, hogy jeleztük fenntartónknak, a gyerekkönyvtár zsúfolt, sötét, csoportos foglalkozások megtartására alkalmatlan.

Öt héttel az átadás előtt a polgármester úr és a jegyzőnő gyors döntésére indultak meg a munkálatok a volt rendőrség épületének rendbehozatalára. Ez az épületrész már 1990 óta birtokunkban van, raktárként használtuk.

Rendkívül szerencsés, hogy a gyerekek és a felnőttek egy épületben lehetnek. Az átjárhatóság nem okoz gondot, a gyerekek szinte észrevétlenül lesznek részesei mindkét könyvtárnak.

Szükség költségvetésünk ellenére módunkban állt egy klubhelyiséget is rendbetetni rendezvényeink számára. Tágas és barátságos környezetben működhet a Biokultúra, valamint az Egészségvédő Klubunk.

Végre lehetőségünk nyílik arra, hogy a könyvtárral szemben támasztott igényeket megfelelően elégítsük ki. A gyerekkönyvtár ügye minden várakozást fölülmúlóan megoldódott.

"Dorog város életében ennek a könyvtárnak az átadása rendkívül öröndetes és figyelemreméltó eseménynek tekinthető" - idézem a helyi újságból, amely a megnyitásról ír. S ezt mi is így érezzük.

A költészet napja Sáránci Józseffel

1995. április 11-én a dorogi Arany János Városi Könyvtár vendége volt a József Attila-díjas költő, Sáránci József.

Ebből az alkalomból jelent meg a költő *Ingyencselekvés* című kötete, melyet Kovács Lajos író, az *Új Forrás* című folyóirat szerkesztője mutatott be a nagyszámú közönségnek.

Kötetlen beszélgetés formájában felelevenítették az 50 éves költő munkásságának legfontosabb állomásait A verseket Bakai Ferenc, az esztergomi Irodalmi Színpad művésze tolmácsolásában hallhattuk.

Gurinné Pintér Gabriella
könyvtáros
Arany János Városi Könyvtár, Dorog

A József Attila Megyei Könyvtár rendezvényei

Május 22-én dr. Kosáry Domokos történész, az MTA elnöke *A Görgey kérdés története* című könyve témájáról tartott előadást

Május 22-én volt a gyermekkönyvtárban a már hagyományos Verseghy-verseny.

Május 29-én a zenei klubban *Észak zenéje* címmel hangzott el program. Szerkesztette és vezette Vilimszky László.

Június 2-án került sor ünnepi könyvheti rendezvényünkre. Olasz Sándor *Az író öntőformái* című könyvét Sándor Iván, Tüskés Tibor *A Jelenkor indulása* című kötetét Monostori Imre mutatta be. Mindkét mű az *Új Forrás Könyvek* sorozatban jelent meg.

RÓLUNK ÍRTÁK

Hány könyvtárra van szüksége Magyarországnak?

Még mindig jelentős párhuzamosságok vannak a könyvtári rendszerben, ezek a gyűjtőkörök és a szolgáltatások összehangolásával megszüntethetők. Így a rendelkezésre álló költségvetési támogatás eredményesebben használható fel — mondta Bodó Sándor, a művelődési tárca kulturálisörökség-főosztályának vezetője, arra reagálva, hogy — mint arról beszámoltunk— a könyvtárak a csökkenő támogatás mellett egyre nehezebben tudják feladataikat ellátni.

A könyvtárakat is elérték a csökkenő támogatások következményei, egyre kevesebbet költenek állományuk bővítésére, és előfordul, hogy nyitva tartási idejük rövidítésére, munkatársaik elbocsátására kényszerülnek. A könyvtárosok érdekeit képviselő szakszervezetek egyelőre tiltakozó gyűlések szervezésével és sztrájkfenyegetéssel kívánják elérni, hogy a pótköltségvetésből pénzt kapjanak a nehéz helyzetben lévő intézmények megsegítésére.

A minisztérium adatai szerint jelenleg mintegy kilencezer könyvtár működik Magyarországon. Az utóbbi években a fővárosi, a 19 megyei és a 145 városi könyvtár számában nem történt jelentős változás, megszűnt viszont 500 falusi könyvtár. Így a közművelődési könyvtárak száma 4200-ról 3700-ra csökkent.

Az iskolai könyvtárak száma sem változott (kb. 3500). A 4000 szakszervezeti könyvtárból megszűnt 2600. A munkahelyi könyvtárak állománya és kölcsönzött műveik felére, míg olvasóik száma harmadára csökkent

A könyvtárak állománya évek óta változatlan, 41 millió kötet. A rendszerváltás óta megszabadultak a propagandisztikus társadalomtudományi, politikai és szépirodalmi művektől. Állandó az olvasók és a kölcsönzött könyvek száma. Az állománygyarapításra fordított összeg azonban majdnem megháromszorozódott (142 millióról 382 millióra) — mutatva a drasztikusan megemelkedett könyvtárakat

Bodó Sándor elmondta: a könyvtári rendszer szolgáltatásaihoz való hozzájutás nem jelentheti azt hogy valamennyi ma működő könyvtárat szükséges fenntartani és fejleszteni. Előnyt élveznek az országos és a regionális könyvtárak, és a könyvtárak között együttműködést — például a könyvtárközi kölcsönzést — vállaló intézmények.

Népszabadság, 1995. június 22. 14.1.

AKCIÓ! AKCIÓ! AKCIÓ! AKCIÓ!

Most féláron -vehetik meg az OSZK KMK Könyvtártudományi szakkönyvtára összeállításában megjelent alábbi kiadványokat:

Könyvtárak és információs intézmények szerepe a demokratikus tájékoztatás szolgálatában. 1993. - 200.- Ft (plusz postaköltség)

A kiadvány elsősorban a szakirodalom alapján ismerteti, az állampolgárok ún. közhasznú/mindennapi/közérdekű információ-ellátásával kapcsolatos tudnivalókat és a külföldi országok gyakorlatát. A magyarországi helyzetkép elsősorban a könyvtárak ilyenirányú tevékenységét ismerteti, ugyanakkor bemutatja, hogy milyen tapasztalatokat szerzett egy magyar könyvtáros, aki civil használóként járta körbe az információs intézményeket és szerzett tapasztalatokat az állampolgárok információhoz jutási esélyeiről.

A kiadványból sok tippet, ötletet nyerhet bárki, aki könyvtárának munkáját az információnyújtás irányába meg kívánja újítani.

Telekunyhók a vidék fejlesztéséért" (Hogyan építsünk tájékoztató állomást?). 1992. - 100.-Ft (plusz postaköltség)

A kiadvány egy külföldön méltán népszerű ötlettel, a telekommunikációs eszközök minden fajtájával felszerelt információs központok gondolatával ismertet meg. Az ún. teleházak/telekunyhók segíthetnek a vidék és a nagyváros közötti távolságok legyőzésében.

Telekommunikációs kapcsolattal információnyújtás, távmunkavégzés, távkonferencia biztosítható. A kiadvány részletesen bemutatja a külföldi példákat és módszertani tanácsot nyújt a teleházak megvalósításához, illetve a könyvtárak ilyen célú átalakításához.

INGYEN! INGYEN! INGYEN! INGYEN!

Még rendelkezünk néhány példánnyal a Pénzügyminisztérium PHARE Titkársága által kiadott

Európai Közösségek biztosítási irányelvei című kiadvánnyal,

amelynek könyvtárakba történő eljuttatására a Könyvtártudományi Szakkönyvtár vállalkozott. A megyei könyvtáraknak és a kérdésben érintett szakkönyvtáraknak megküldtük a kiadványt. most várjuk azoknak a további könyvtáraknak az igénylését, amelyek tájékoztató munkájukhoz hasznosnak ítélik meg a kiadványt.

Megrendelésüket telefonon (175-0686), faxon (202-0804) vagy postán (OSZK KMK Könyvtártudományi szakkönyvtár, 1827 Budapest) küldhetik el.

Könyvtártudományi szakkönyvtár

Tudósítóink:

Cseródi Attiláné — Arany János Városi Könyvtár, Dorog
György Károlyné — Jókai Mór Városi Könyvtár, Komárom
Kovátsné Várady Eszter — Babits Mihály Városi Könyvtár, Esztergom
Schenk Lászlóné — Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata
Sütőné Lohner Kornélia — Városi Könyvtár, Nyergesújfalu
Szabolcsné Mészáros Éva — Városi Könyvtár, Oroszlány
Takács Anna — Városi Könyvtár, Tatabánya
Tanczerné Jakus Emőke — iskolai könyvtárak

A kéziratokat, híreket, eseményeket minden páros hónap 1. napjáig kérjük és várjuk!

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya, V, Fő tér 2.
Felelős kiadó: dr. Monostori Imre igazgató.
Felelős szerkesztő: Schmidt József
ISSN 1218 9278
Tb.MK.S-41/95.